

СТУПІНЬ САМОПЛІДНОСТІ СОРТІВ ВИШНІ СЕЛЕКЦІЇ МДСС ІМЕНІ М.Ф.СИДОРЕНКА ІС НААН

Шкіндер-Барміна А.М., к.с.-г. н., Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН, м. Мелітополь, Україна

Summary: The article presents the results of studying a degree of self-pollination usual for 17 sour-cherry varieties selection of Melitopol fruit growing research station named after M.F. Sidorenko of IH NAAS during 2004-2015 yrs.

Keywords: Cherry, variety, Self- pollination

Самоплідність – цінна біологічна та господарська ознака, яка варіює залежно від сорту, кліматичних і погодних умов. Сорти вишні за здатністю утворювати зав'язь від запилення власним пилюком поділяють на самоплідні (самофертильні) – зав'язують 21-40 % плодів, частковосамоплідні – 5-18 % плодів та самобезплідні (самостерильні)– 0-4 % плодів (Колеснікова,1986; Куян, 2004). Питанню вивчення біології цвітіння і самоплідності вишні в Україні присвячено багато робіт (Оратовський, 1935; Туровцева, 1978; Смиков, 1985; Орехова, 1989; Бублик, Скрыга, 2002; Мойсейченко, 2005; Тараненко, 2008). Як відмічають більшість авторів, ступінь самоплідності вишні залежить від умов вирощування (Колотєва, Курсакова, 1983; Морозова, 1973; Удачіна, 1975). А.Ф.Колесникова зазначає, що серед сортів вишні звичайної (*C. vulgaris*) – близько 40 % самофертильних, а сорти, що пішли від *C. avium* – самостерильні (Колесникова, 1986). В.П.Орехова в Криму у Степовому відділенні ГНБС до самоплідних відносить 18 сортів, серед яких Нефрис, Черешнева, Фаворит та інші. Л.І.Тараненко в умовах Донецької області із 500 вивчених сортів виділила лише 20 (тобто 4 %) з підвищеною самоплідністю. Автор також вказує, що самоплідність – велика рідкість для дюків (Тараненко, 2005, 2008). Дослідники зазначають, що самофертильні сорти є більш врожайними, вони знаходяться у меншій залежності від погодних умов та льоту комах-запилювачів.

Таким чином, для вірного вибору та розміщення сортів у промислових насадженнях необхідно знати про ступінь їх самоплідності і вивчення біології цвітіння нових сортів вишні є актуальним та має велике практичне значення.

Дослідження проводили протягом 2004-2015 рр. у насадженнях Державного підприємства «Дослідне господарство «Мелітопольське» МДСС імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН за «Программой и методикой сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур» [1]. Вивчення ступеня самоплідності проводили для п'яти перспективних та 12 зареєстрованих сортів.

Цвітіння вишні в умовах Запорізької області за середніми багаторічними даними проходить у III декаді квітня – I декаді травня.

Таблиця 1

Ступінь самоплідності сортів вишні (2004-2015 рр.), %

Сорт	Вільне запилення		Самозапилення		Штучне апилення у межах сорту	
	серед-не	У	серед-не	У	серед-не	У
Мелітопольська пурпурна	32,3	52,0	21,5	32,5	31,5	35,5
Взгляд	22,1	45,3	19,0	68,1	29,7	55,8
Амулет	31,8	48,8	19,0	46,9	18,9	5,6
Видумка	16,7	53,9	7,6	109,9	7,8	69,7
Рассвет	17,6	57,4	3,8	84,2	22,7	85,0
Солідарність	19,4	26,4	3,2	151,6	8,4	71,7
Спутниця	4,6	47,4	1,4	58,6	2,8	54,3
Мелітопольська радість	12,0	73,7	1,3	56,1	2,0	145,5
Любітельська	11,3	32,1	1,2	82,5	2,4	53,0
Ерудитка	18,0	18,9	0,7	10,9	1,3	107,5
Нотка	18,1	20,4	0,6	90,6	0,4	110,2
Ранній десерт	14,6	37,3	0,5	75,8	0,3	91,7
Відродження	27,3	9,3	0,3	17,3	1,1	118,7
Сіянець Туровцевої	13,9	77,0	0,1	100,0	0,6	159

Зав'язуваність плодів при самозапиленні залежно від сорту та року становила від 0,0 до 37,6 % (Мелітопольська пурпурна). За середніми даними у варіанті досліду самозапилення до самоплідних віднесено сорт Мелітопольська пурпурна, частково самоплідних – Взгляд, Амулет та Видумка, до самобезплідних – Рассвет, Солідарність, Спутниця, Мелітопольська радість, Любітельська, Ерудитка, Нотка, Ранній десерт, Відродження та Сіянець Туровцевої (табл.1). Більш високі результати зав'язування плодів у варіанті штучного самозапилення в межах сорту у порівнянні із самозапиленням можна пояснити тим, що при штучному запиленні пилок ретельно наносили на приймочку кожної маточки.

За однорічними даними (2013 р.) вивчення ступеня самоплідності до самобезплідних віднесено сорти Воспоминаніє і Змінниця, оскільки зав'язування плодів при самозапиленні не перевищувало 0,4 %, сорт Згода можна віднести до частковосамоплідних, зав'язуваність плодів котрого при самозапиленні дорівнювала 16,0 %. Дані потребують подальшого вивчення.

Висновки. За результатами вивчення виділено самоплідний сорт Мелітопольська пурпурна, чотири частково самоплідних – Взгляд, Амулет, Видумка, Згода та дванадцять самобезплідних. Вивчення біології цвітіння сортів вишні дасть можливість вірно обирати та розміщувати сорти в насадженнях для забезпечення високих урожаїв.

Список літератури

1. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / [под ред. Г.А.Лобанова]. – Мичуринск : ВНИИС им.И.В.Мичурина, 1973. – 496с.